לא ביטלו לא? אמר רב הונא מאן תנא אהלות רבי יוסי היא, אי רבי יוסי איפכא שמעינן ליה דתניא *רבי יוסי אומר: תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כסתם עפר ובטל, עפר ועתיד לפנותו הרי הוא כסתם תבן ולא בטיל? אלא אמר רב אשי °מאן תנא עירובין רבי יוסי היא, רב הונא בריה דרב יהושע אמר: טומאה אשבת קרמית, הנח איסור שבת דאפילו ארנקי נמי מבטל איניש, רב אשי אמר בית אחריץ קא רמית - בשלמא חריץ למיטיימיה קאי אלא בית למיטיימיה קאי: נתן עליו נסר שרוחב ד': אמר רבא *לא שנו אלא שנתן לרחבו אבל לארכו אפילו כל שהוא נמי שהרי מיעטו מד': וכן שתי גזוזטראות זו כנגד זו: אמר רבא הא (א)(דאמרת) זו כנגד זו אין, זו שלא כנגד זו לא, וזו למעלה מזו נמי לא אמרן אלא שיש בין זה לזה שלשה טפחים אבל אין בין זה לזה שלשה גזוזטרא עקומה היא:

[לעיל פח:]

מתני' *מתבן שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד, אלו מאכילין מכאן ואלו מאכילין מכאן, נתמעט התבן מעשרה טפחים מערבין אחד ואין מערבין שנים:

גמ' אמר רב הונא ובלבד שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל, ולאוקמי שרי *והאמר רב הונא אמר רבי חנינא מעמיד אדם את בהמתו על גבי עשבים בשבת ואין מעמיד אדם את בהמתו על גבי מוקצה בשבת? דקאים לה באפה ואזלה ואכלה, ולא יתן לתוך קופתו תבן והתניא בית שבין שתי חצירות ומילאהו תבן מערבין שנים ואין מערבין אחד, זה נותן לתוך קופתו ויאכיל וזה נותן לתוך קופתו ויאכיל, נתמעט התבן מי' טפחים שניהם אסורים כיצד הוא עושה? נועל את ביתו ומבטל את רשותו הוא אסור וחבירו מותר וכן אתה אומר *בגוב של תבן שבין ב' תחומי שבת קתני מיהת זה נותן לתוך קופתו ויאכיל וזה נותן לתוך קופתו ויאכיל? אמרי: בית, כיון דאיכא (מחיצות ו)תקרה, כי מיפחית, מינכרא ליה מלתא, הכא לא מינכרא ליה מלתא: נתמעט התבן מעשרה טפחים שניהן אסורין: הא עשרה שרי ואע"ג דמידליא תקרה טובא, שמע מינה *מחיצות שאין מגיעות לתקרה שמן מחיצות? אמר אביי הכא בבית שלשה עשר חסר משהו עסקינן ותבן עשרה ורב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו תימא בבית עשרה

ותבן

לא ביטלו. לא בטיל ואין הטומאה בוקעת למעלה מן הגג, שיש לה אהל לעצמה: **רבי יוסי היא.** משום דאיירי בה רבי יוסי כדאמרינן לקמן נקיט לה: **תבן.** מלאהו תבן ויודעין אנו שאינו צריך לו, מכל מקום, לא ביטלו בפירוש: **הרי הוא כסתם עפר.** כעפר שאין אנו יודעין אם עתיד לפנותו אי לא דסתמיה בטיל אלמא לר' יוסי עפר סתם בטיל, סתם תבן שאין אנו יודעין אם יצטרך ליטלו לא בטיל: **עפר.** ויודעין אנו שיפנהו דלאו סתמא הוא: **הרי הוא כסתם תבן.** שאין אנו יודעין אם יפנהו אם לאו, דסתמא לא בטיל: **הנח איסור שבת.** כגון מתני' כיון דעפר אינו ניטל בשבת סתמיה בטיל: **אפילו ארנקי.** כיס מלא מעות בטיל שם אבל תבן וקש ניטל למאכל בהמה: **למיטיימיה קאי.** הלכך סתם עפר בטיל ליה ואפילו לרבנן: **בית למיטיימיה קאי.** בתמיה: **לא שנו.** דבעי נסר ד': **אלא שנתנו לרחבו.** ארכו של דף לרוחב החריץ משפה לשפה כעין גשר: **אבל לארכו.** שנתן לארכו של חריץ דף ד' אורך על גבי יתדות אצל שפתו סתם קאת רוחב החריץ ומיעטו מד': **אפילו כל שהוא.** שהיתה דף קצרה (ב) ואפילו אינה אלא כאצבע הרי מיעטו לרוחב החריץ מארבעה במשך מדת הפתח ומתני' רחב ד' תנן: **זו שלא כנגד זו.** שהיתה זו בולטת לרה"ר יותר מחברתה לא סגי להו בנסר ארבעה: **אין בין זו לזו ג'.** אין רחוקה זו מזו שלשה:

מתני' מתבן. גדיש של תבן ומפסיק על פני רוחב כל החצירות: **מאכילין.** מן התבן לבהמתן ולא חיישינן דלמא ממעיט תבן מי' דהויא לה חדא רשותא ואסרי אהדדי ולא מסקי אדעתייהו ומטלטלי בחצר דהא לא חיישינן דהא אפילו אממעיט אי לא הוי מיעוט על פני עשר אמות ויותר לא אסרי דהא עד עשר פיתחא הוי ואין בהמה ממעטת כל כך באכילתה בשבת אחד: **נתמעט התבן.** על (ג) כל החצר או במשך י' אמות ועוד: **מערבין אחד.** אם נתמעט בחול:

גמ' שלא יתן. בידים לתוך קופתו דלמא שקיל טובא וממעיט ליה מעשרה וקא מטלטל בחצר האוסרת, ומאכילין דקתני במתני' שהבהמה באה ואוכלת, והתם לא חיישינן דלמא ממעיט דבהמה קלי קלי אכלה לישנא אחרינא לא יתן לתוך קופתו משום דמוקצה מאתמול למחיצה זו: **ולאוקמי.** בהמתו על התבן כדי לאכול שרי ולא גזרינן דילמא שקיל בידים וספי לה אלמא חמיר עליה איסור דרבנן ולא עבר עליה: **והא א"ר חנינא מעמיד אדם בהמתו ע"ג עשבים.** מחוברים לאכול ולא חיישינן דלמא עקר בידים ומאכיל לה דהא חמיר עליה איסור שבת אבל איסור מוקצה קיל ליה וחיישינן דלמא שקיל בידים וספי לה ה"נ כיון דאיסורא דרבנן הוא דאיכא ניחוש: **דקאים באפה.** מתני' לאו דמוקים לה עלה בידים אלא קאי באפה שלא תלך במקום אחר ואיהי אזלה ואכלה וכולי האי לא גזור רבנן. **בית שבין שתי חצירות.** ושני בתים משתי החצירות פתוחין לו: **כיצד הוא עושה.** להתיר מיהת את האחד: נועל את ביתו הפתוח לאותו בית ומבטל את רשותו, ולקמן [עמו' ב] פריך תרתי למה לי נעילה וביטול: **הוא אסור.** להוציא מתוכו בית לחצר שלו שהרי ביטל רשותו וכל הבית כחצר אחרת הוא: **כגוב שבין שני תחומי שבת.** בור רחב להכניס בו תבן ואם בין שני תחומין הוא אליו בתחום עיר זו ואליו בתחום עיר זו אלו טולין ואוכלין מתוך תחומן ביום טוב וכן אלו ואין חוששין שמא אלו יקחו מן התחום השני: **כיון דאיכא תקרה.** ניכר שגג הגדיש מתרחק מן התקרה ואי מפחית מעשרה רמי אכפשיה ופריש ולגישלה דמוקצה נמי אין אסור משום מוקצה אלא מי' ולמטה דכל מעשרה ולמעלה לאו *תורת מחיצה היא אבל מתני' דקאי מתבן בחצר ואין עליו תקרה לא מינכרא מילתא: **שמעת מינה מחיצות.** המפסיקות בבית ואין מגיעות לתקרה שמן מחיצות ותיובתא דמאן דאמר בפרק הדר (לעיל דף עב:) גבי ה' חבורות ששבתו בטרקלין דבמחיצות י' שרו ב"ה ומשום דאין מגיעות לתקרה לא מפלגי דיורין:

תבן

היא ברייתא דאין להביא ברייתא כיון שיכול להביא המשנה ומה שאומר בפ"ק דסוכה (דף ד.) תבן ואין עתיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן אע"ג דבמתני' דאהלות לא איירי רבנן מידי בתבן מ"מ מכל שכן דעפר שמעינן דבעי ביטול והא דפשיטא ליה תבן וביטלו הוי מיעוט לרבנן שפיר שמעינן מכל שכן דכרי דתבואה דמהני ביטול והא דקאמר התם עפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן הוה מצי למימר נמי עפר ואין עתיד לפנותו דהא נמי פליגי רבנן ואמרי דלא בטיל אלא אם כן ביטלו ואין עתיד לפנותו לאו היינו ביטלו כדמוכח התם אלא משום רבי יוסי נקט עפר סתם ולא חש להאריך ולמינקט תרוייהו:

מאן תנא אהלות ר' יוסי היא. אע"פ שלא היה יודע ברייתא זו דקא מייתי יודע היה שרבי יוסי דיבר על ההיא משנה דאהלות וכי האי גוונא איכא בפרק קמא דיומא (דף יד:) גבי מאן תנא תמיד ר"ש איש המצפה היא:

הרי הוא כסתם עפר ובטל. וטומאה בוקעת ועולה כדקתני באהלות וא"ת והא ר' יוסי קסבר דטומאה טמונה אינה בוקעת בפ' העור והרוטב (חולין דף קכה:) דקאמר ר' יוסי חבילי המטה וסריגי החלונות שפירשו על פני המת באויר הנוגע שלא כנגד הנקב טהור ומוקי לה בסמוכין לו בפחות מטפח ואומר ר"י דמ"מ מהני ביטול לענין שלא יבא טומאה לכלים שבגידו והא דא"ר יוסי בפרק הישן (סוכה כא:) במקומו היה עומד וממלא מפני קבר התהום היינו דוקא בקבר דכתיב קרא (במדבר יט) או בקבר שהמאהיל על הקבר טמא אבל בעלמא קסבר ר' יוסי דאינה בוקעת וטהור:

דקאים לה באפה ואזלה. ואם תאמר אם כן מאי איריא דנקט רב הונא שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל כיון דאסור אפילו להעמידה אע"ג דלא מטלטל וי"ל דאי הוה נקט ליה אסור להעמיד לא הוה ידעינן מאי טעמא כל כמה דלא אשמעינן שאסור לטלטל הלכך אשמעינן שאסור ליתן לתוך קופתו משום דלמא מיפחית ולאו אדעתא וממילא ידעינן דאסור להעמיד:

וכן אתה מונה בגוב של תבן. פירש בקונטרס גוב בור ולא שייך בור גבי תבן ויש מפרשים לשון קש וגבבא:

שמע מינה מחיצות שאין מגיעות לתקרה שמן מחיצות. בתמיה פי' במחיצות עראי כי הך ולעיל (עב:) פסקינן כרבי יהודה דסבר דאמר לב"ה עירוב אחד לכולן במחיצות שאינן מגיעות לתקרה והתם נמי במחיצות עראי איירי כדפי' התם (ד):

דכל

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ג מהלכות עירובין הלכה יג טוש"ע א"ח סי' שעב סעיף יז:

לא ב מיי' שם הלכה יד טור ש"ע א"ח סי' שעג:

לב ג ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע א"ח סי' שעב סעיף יט:

לג ה מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה לו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכד סעיף יג:

לד ו מיי' שם וטוש"ע שם וסי' שעב סעיף יט:

◆

רבינו חננאל

בסתמא לא בטיל. ופריק רב הונא מאן תנא אהלות ר' יוסי ופליג אתנא דידן איני והא ר' יוסי איפכא קתני (דתנן) [דתניא בתוספתא] באהלות פ' [ט"ו] ר' יוסי אומר תבן ואין עתיד לפנותו הרי הוא כסתם עפר ובטל. עפר (ואין עתיד) [ועתיד] לפנותו הרי הוא כסתם תבן ואינו בטל קתני מיהת הרי הוא כסתם עפר ובטל מכלל דר' יוסי סבר עפר סתם בטל אלא תנא דעירובין הוא ר' יוסי ופליג עליה תנא דאהלו' רב הונא בריה דרב יהושע א' גבי איסור שבת אפי' ארנקי בטיל וכ"ש עפר או צרורות רב אשי אמר בית אחריץ לא רמינן חריץ למטמייהו קאי הלכך סתמא בטיל אבל בית לאו למימליה קאי הלכך אי פריש דבטליה אין אי לא לא: מתני' נתן עליו נסר שרחב ד' טפחים כו' אמר רבה לא שנו שאם נתן בחריץ נסר פחות מד' טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד אלא בזמן שהושיט זה הנסר מזה הצד לצדו האחר של חריץ לרחבו אבל אם נתן זה הנסר לארכו של חריץ מצד אחר של חריץ אפי' פחות מד' מערבין אחד שהרי מיעט החריץ מד' טפחים לפי שרחב החריץ שנינו כי הוא [רוחב ד' ואם] נתן בו זה הנסר לארכו [הרי] מיעט רחבו מד' טפחים אמר רבא הא דתנן וכן ב' גזוזטראות זו כנגד זו מותר אבל זו שלא כנגד זו או למעלה מזו [לא] ולא אמרן [אלא] שיש ביניהן ג' טפחים אבל אין [ביניהן] ג' טפחים *עמוקה היא ושרי: מתני' מתבן שבין ב' חצירות גבוה י' טפחים מערבין שנים ואין מערבין אחד. אלו מאכילין מיכן ואלו מאכילין מיכן. ואוקימנא מתבן שבין ב' חצירות גבוה י' טפחים לא שרי לכל חד וחד מינייהו אלא למיקם באפי בהמתו ממילא ואזלא ואכלה אבל ליתן תבן לתוך קופה או להעמידה על המתבן ולהאכילה אסור. ואם הוא מתבן בתוך הבית גבוה י' טפחים והבית בין שתי החיצונות זה נותן לתוך קופתו ומאכיל וזה נותן לתוך קופתו ומאכיל. ומ"ש בית דאית ליה מחיצות ותקרה כי מיפחית התבן מי' טפחים מינכרא מילתא דחזי ליה דקא מירחק מן התקרה וכיון דאתמעט מעשרה טפחים ידע דתרווייהו אסירי ואי בעי נועל פתח ביתו ומבטל רשותו והוא אסור וחבירו מותר. וכן אתה אומר בניב של תבן. פי' תבן מעובה כמין תבילות שבין ב' תחומי שבת. דין (נבוה) [ניב של תבן] ודין מתבן שבין ב' חצירות אחד הוא ולא שרו אלא למיקם באפי בהמתו ותיזיל היא ותיכול. אבל לתת לתוך קופתו או להאכילה הוא לא (דבר) [דכר]

מפחית

מסורת הש"ס

[תוספתא דאהלות פט"ז סוכה ד.]

שבת קכב.

[ג' הערוך פ' כב א' בניב של תבן מעובה כמו תבילות]

רש"ל מ"ז

[לעיל עב.]

[צ"ל עירן]

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא הא דתנן וכן שתי גזוזטראות וכו' זו כנגד זו או שלא כנגד זו או זו למעלה מזו לא אמרן וכו': (ב) רש"י ד"ה אפילו כו' ואפילו אינה: (ג) ד"ה נתמעט התבן על פני רוחב החצר: (ד) תוס' ד"ה שמע וכו' כדפירש התם. ונ"ב כדפי' במחיצות:

גליון הש"ס

גמ' מאן תנא עירובין ר' יוסי היא. עיין לקמן דף פא ע"א תד"ה בור מאי איכא למימר:

רב נסים גאון

שמעת מינה מחיצות שאין מגיעות לתקרה הויאן מחיצות הווייא דהא מילתא בפרק הדר עם הנכרי (דף עב) פליגו בה ר' חייא ור' שמעון בר' חד אמר מחלוקת במחיצות שאין מגיעות לתקרה ויש בה עוד הדברים של ענין דיורין הבאין בשבת:

לא